

ND/ ON GENERAL ELZBIETY ZAWACKIEJ
chiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Pomorskiej Służby Powietrznej
100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 52 25 12 75
e-mail: f.zawacki@wp.pl; www.zawacki.pl
NIP 956 125 127; REGON 870542755
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

17.01.2005
H.C.

Poznań
Bydgoszcz
PVR, VSKAK
++
Jalarczyk Halina A.
ps. „Muszka”

№: 480/480 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

Talarczyk Halina

J: K: 480/480 Pom.

Bydgoszcz - Poznań

W 52

I/1. Relacja

k. 3 s. 1-6

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

k. 15, 1

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne

k. 2

VI. Fografie

dział ikonografii

I/1. Relacja - Talarczyk Maria

- Relacja o służbie w obronie kraju byłej członkini Organizacji Przygotowania Wojskowego Kobiet, repr. k. 2s. - 44
- Kwestionariusz w sprawie służby PWK, Poznań 18.9.1969 r., typ. repr. k. 1s. 5-6

Do byłych Członkiń Organizacji Przysposobienia
Wojskowego Kobiet !

Wychowanie młodego pokolenia jest jedną z podstawowych funkcji społeczeństwa. Celowe, skuteczne wypełnianie tej trudnej we współczesnym społeczeństwie funkcji wymaga oparcia się na naukach pedagogicznych, których zadaniem jest m.i. krytyczna ocena wszystkich poczynań wychowawczych, zarówno obecnych jak i przeszłych.

Praca Organizacji Przysposobienia Wojskowego Kobiet w latach międzywojennych była oryginalną próbą społecznego, patriotycznego wychowania wielu tysięcy dziewcząt i kobiet. Aby móc wyzyskać rezultaty tej działalności wychowawczej, domagają się one utrwalenia i krytycznego prześwietlenia z perspektywy obecnego stanu wiedzy pedagogicznej.

Katedra Dydaktyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku podejmuje się zbadania efektywności wychowania pewiaczkiego, uwzględniając zachowanie się i postawę obywatelską pewiaczek w latach wojny. W ten sposób badania ukazą równocześnie kartę z udziału kobiet w walce narodu z okupantem. Badania prowadzi adiunkt Katedry Dydaktyki dr Elżbieta Zawacka.

W celu zebrania wartościowych materiałów badawczych prosimy Obywatelkę, jako byłą Członkinię P W K, o odpowiedź na załączoną ankietę o pracy wychowawczej P W K oraz o napisanie według załączonego kwestionariusza "Relacji o służbie w obronie kraju". Prosimy również o napisanie takichże "Relacji" o znanych Obywatelce pewiaczkach, które poniosły śmierć żołnierską lub zmarły w czasie albo po wojnie, nawet w wypadku, gdyby informacje były fragmentaryczne/. Gdyby Obywatelka nie miała chwilowo czasu na wyczerpujące relacjonowanie, prosimy przesłać odwrotnie na razie skrótkowo ujęte ważniejsze dane i uzupełnić je w późniejszym terminie.

Nadesłane wypowiedzi mogą być anonimowe; nazwisko jest jednak konieczne w wypadku relacji o nieżyjących, ponieważ napływające informacje fragmentaryczne będą się na wzajem uzupełniać.

Prosimy o nadsyłanie materiałów na adres: dr Elżbieta Zawacka, Katedra Dydaktyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Gdańsk - Wrzeszcz, ul. Sobieskiego nr 18. Tu również można nadsyłać późniejsze uzupełnienia oraz otrzymać formularze dla znajomych byłych pewiaczek, które zechcą pomóc w podjętych badaniach.

Kierownik Katedry Dydaktyki
Prof.dr Ludwik Bandura

RELACJA O SŁUŻBIE W OBRONIE KRAJU

byłej Członkini Organizacji Przesposobienia Wojskowego Kobiet

- A - Relacja o własnej służbie respondentki, lub / co należy podkreślić/
- B - Relacja o służbie pewiaczki nieżyjącej, znanej respondentce.

Szczegółowy opis służby według poniższych punktów I - VI, lub niektórych z nich, prosimy podać na oddzielnych kartkach.

- I Przebieg służby / działalności, życia/ w Kampanii Wrześniowej 1939 r.
- II Udział i formy współdziałania w powszechnym ruchu oporu narodu wobec okupanta / w działalności społecznej, gospodarczej, kulturalnej, oświatowej/.
- III Przebieg służby w organizacjach wojskowych w okupowanym kraju / z możliwie szczegółowym podaniem daty rozpoczęcia, nazwy organizacji, kryptonimu komórki i własnego pseudonimu, funkcji oraz zmian funkcji, miejscowości, charakteru pracy, ewentualnie otrzymanych odznaczeń i innych danych /.
- IV Przebieg służby i działalności poza granicami kraju.
- V Pobyt na pracach przymusowych, w więzieniach i obozach / powody i okoliczności, data i miejsce aresztowania przez okupanta /.
- VI W relacji B: także okoliczności, miejsce, data i świadkowie śmierci pewiaczki, która zginęła w czasie wojny.
- VI Inne fakty i zdarzenia z życia respondentki podczas wojny - może w formie wspomnień, pamiętnika - wiążące się z przynależnością do P W K /np. spotkanie w pracy innych pewiaczek, współdziałanie z nim i i./

Prosimy wymienić, ewentualnie dołączyć, znane respondentce publikacje, dokumenty, fotografie i inne źródła, naświetlające podane opisy. Prosimy również wskazać nazwiska i adresy pewiaczek, do których należałoby wysłać prośbę o relację, dotyczącą bądź własnej ich służby, bądź wiadomości o poległych.

Jako załącznik do relacji, konieczny ze względu na potrzeby ich naukowego opracowania, prosimy wypełnić drugostronnie umieszczony "Kwestionariusz".

I. W wrześniu 1939 r. byłam w Bydgoszczy. Laspietkova
 Tam się, grupa ± 30 kobiet, nie parwołam i
 ulec panice, jako wywoławali dywersanci nie mieści
 II od listopada 1940 - 12 maja 1943 byłam w ruchu
 oporu. Przebiegałam meldunkami o pracy w fabryce
 "Stomil" a potem prowadziłam materiał opatrunkowy
 "my na" wypadek walk w okresie wyzwolenia
 III 12.V.1943 - 9.XI - pobyt na Forcie VII w Poznaniu
 9.XI 1943 - 19.IV.1945 pobyt w więzieniu w Lipsku

X 69

3. b. Na czym polegał ten wpływ, /także w wypadku, gdybyś go - wówczas czy obecnie - oceniła jako nie zbyt pozytywny/

4. Czy obecnie uważasz, że uczestnictwo w P W K wywarło na Ciebie trwały wpływ, zmieniło Cię w jakiejś mierze? Np. opisz, czy: a. uzyskałaś pewną wiedzę potrzebną obywatelowi, jaką? b. zdobyłaś pewne umiejętności, jakie? c. nauczyłaś się pracy społecznej, d. nabyłaś pewne cechy, jakie? e. nawiązałaś ważne więzy przyjacielskie i koleżeńskie, f. zubożyło Cię, zabrawszy niepotrzebnie czas, g. wymień inne dostrzeżone oddziaływanie pracy pewniackiej

*a) zdobyłam dużo wiadomości w zakresie administracji gospod. oraz. praktycznym i teoretycznym
c) nabyłam odwagę i pokorę siebie
d) przyjaźniłam się z wieloma koleżankami*

5.a. Gdybyś miała wówczas córkę w odpowiednim wieku, czy skierowałabyś ją do P W K?

nie tak

b. Dlaczego? *PWK było wielką, młodzieżową przycupką.*

6. Jakie czynniki ukształtowały przede wszystkim Twoją postawę obywatelską?

- 5 Rodzina
- 3. P W K
- 4. Inne organizacje /jakie? /PCK
- 1 Szkoła
- 6. Srodowisko koleżeńskie
- 2 Literatura
- Inne czynniki /jakie??

Proszę odpowiednie pozycje podkreślić i te pozycje podkreślone ponumerować wg przypisywanej im ważności a obok czynniki opisać

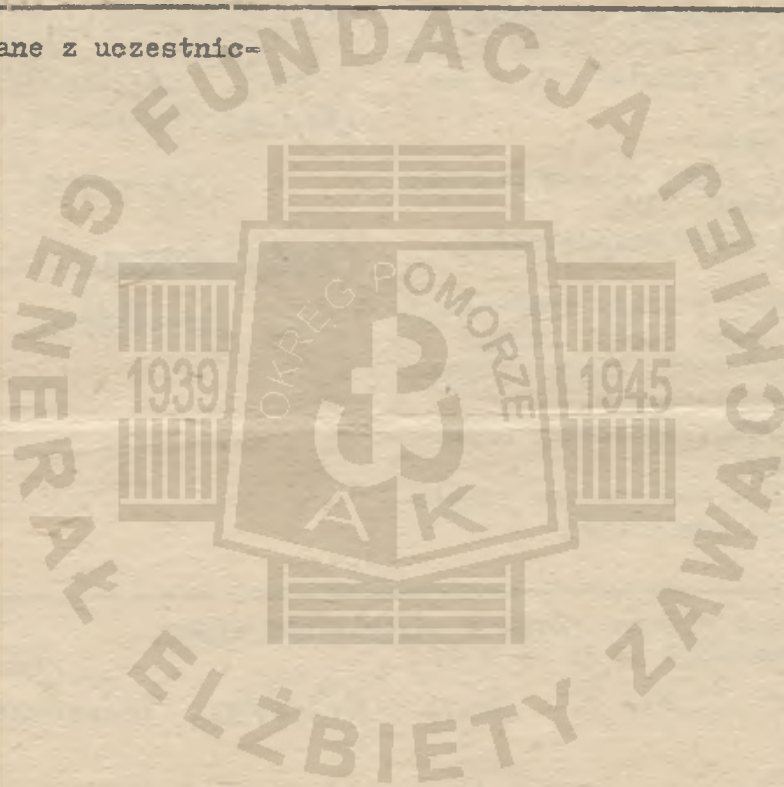
7.a. Czy fakt, że byłeś powiazką
wpłynął na Twoje życie w czasie
okupacji? -----

tak ~~nie~~

b. W jaki sposób?
W jakiej mierze?

*w okresie 12.V 1943 - 19.IV 1945
przebywałam na Fortie III w Poznaniu
a w okresie do Lipsku.*

8. Inne uwagi związane z uczestnic-
twem w P W K

5
ARCHIWUM
Klasyfikacja Zamocujcie!
243 W/1
poz. 480/12
data wpływu 11-99

KWESTIONARIUSZ w sprawie służby

W wypadku relacji A można nie odpowiedzieć na pytanie 1A i 2A

W wypadku relacji B pytania 3-8 odnoszą się do pewiaczki nieżyjącej

- 1A Talerowicz Halina
imię, nazwisko, pseudo respondentki, u mężatek także nazwisko panienskie
- 1B IMIĘ, nazwisko, pseudo pewiaczki nieżyjącej, o której wypełnia się kwestionariusz
- 2A Adres obecny respondentki
- 2B ADRES rodziny lub przyjaciół pewiaczki nieżyjącej
- 3 rok urodzenia 1914 miejscowość/powiat/ Sornan
- 4 pochodzenie społeczne robotnicze zawód rodziców matka murarka
- 5a uniwersytecie Sornan - geografia 1936+
wysztalcenie w/1939r. - nazwy szkół, gdzie, kiedy, ilość klas
- 5b magister geografu
- 6a 1937 nauczycielka gimnazjum w Podgórzu
WYKSZTAŁCENIE obecne
- 6b PIĘRWSZA praca zawodowa w życiu, rok podjęcia, rodzaj pracy, instytucja, miejscowość
- 6c nauczycielka szkoły specjalnej
Bieżące obecne lub poprzedzające przejście na rentę

Informacje o służbie P W K

- 7a data wstąpienia do P W K 1933-1934
- 7b nazwa i miejscowość jednostki /hufiec szkolny, hufiec licealny, oddział fabryczny, drużyna w.f., koło lokalne/ Hufiec akademicki w Sornan
- 7c przebieg szkolenia - także na obozach i kursach /możliwie z podaniem roku, jednostki, miejscowości oraz rodzaju: ogólnowojskowe, fachowe, instruktorskie, inne
kurs instruktorski 1936 w Warszawie na Olszynie
w administracji
- 7d przebieg służby P W K /z podaniem lat i funkcji w jednostkach stałych, na obozach i kursach, w komendach P W K a także w jednostkach specjalnych jak drużyny pracy społecznej, pogotowie społeczne i i. /
instruktorka obwodowa 1936/37
Platnia obozu P W K w Sornan 1936-1937
komendantka kompanii 1937 w Kaszowie Pańki B/ Podgórze
- 7e funkcja i stopień organizacyjny w dniu 31. sierpnia 1939r. instruktorka hufca 44
w Podgórzu - asystent oraz miejsce pobytu w tymże dniu Podgórze
- 8 inne dane i uwagi o służbie P W K a także o przynależności do innych organizacji społecznych lub współpracy z nimi
1933/34 kurs pogo gotowia sanitarnego
1934

Czy Respondentka wyraża zgodę na umieszczenie Jej nazwiska w przewidywanej publikacji /np. w indeksie nazwisk/: tak nie

Sornan 18.9.1969
miejscowość i data wypełnienia kwestionariusza

Muska
podpis /ewentualnie przyjęty pseudo-
nim/

ANKIETA o pracy wychowawczej P W K

1. Opisz, co spowodowało Twoje zapisa-
nie się do P W K?

/może wpływały na to m.o.i. namowy
koleżanek, lub innych osób; oczekiwa-
nie zabawy, sportu; nacisk szkoły;
chęć aktywności społecznej; oddzia-
ływanie instruktorki P W K; chęć prze-
żyć patriotycznych i służby; dążenie
nia feministyczne; wymień inne mo-
tywy./

*chęć aktywności społecznej
i współpracy z młodzieżą*

Podaj również nieco szczegółów o
środowisku Twego ówczesnego życia.

2.a. Jakie rodzaje zajęć piewackich
utkwili Ci w pamięci, jakie formy
i metody pracy wychowawczej?

*obozy miesięczne
i gry polowe w czasie
2-tygodniowych wyprawek.*

B. Opisz je i oceń ich znaczenie
w Twoim życiu piewackim

3.a. Uprzytomnij sobie i opisz oso-
by z pracy piewackiej, które wywar-
ły na Ciebie wpływ

*okazywały wpływ, w szczególności na Grog niespo-
soby energii, pracowitości i oddanie
wymaganta na mnie. kol. Halina Kulczak
Garniecka.*

- II. Materiały uzupełniające relikwje: Talarczyk
Halina:
1. por. Halina Anna Talarczyk, [w:]
Adamśke 4., Dziwoszynty z AK - Wielko-
polonia, Poznań 2006, s. 81, kserokop. k. 1 z. 1

podczas bombardowania miasta w styczniu 1945 roku, po czym 26 lutego dotarła do Poznania.

Pracowała w charakterze sekretarki w Liceum Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Odznaczona m.in. Krzyżem Armii Krajowej.

**ppor. Halina Anna TALARCZYK,
ps. „Muszka” (1914-1993)**

Ur. 1 marca 1914 w Poznaniu.

Po złożeniu egzaminu dojrzałości rozpoczęła studia na Wydziale Geografii Uniwersytetu Poznańskiego. Będąc studentką, wstąpiła do PWK, gdzie uzyskała stopień instruktorki. Aktywna „pewiaczka” z zapalem uczestniczyła w licznych kursach i szkoleniach na terenie Wielkopolski i w Warszawie. Po ukończeniu studiów podjęła pracę nauczycielki w Miejskim Gimnazjum Żeńskim w Bydgoszczy.

W sierpniu 1939 roku Halina brała udział w Pogotowiu Wojennym PWK w Bydgoszczy, zajmując się działem opieki społecznej. Wróciwszy do Poznania, została skierowana przez Urząd Pracy do Posner Gummiwerke (Zakładów Gumowych „Stomil”). W lutym 1940 nawiązała kontakt z Marianną Marszałkowską i rozpoczęła działalność w Ekspozyturze Wywiadowczej WSK w Poznaniu. Zajmowała się zbieraniem w swoim miejscu pracy informacji dotyczących profilu produkcji oraz sieci dystrybucyjnej i kooperacyjnej.

Aktywność wywiadowczą Haliny w Posner Gummiwerke przerwało zwolnienie z pracy we wrześniu 1941. Przystąpiła wówczas do kolportażu prasy podziemnej oraz gromadzenia środków opatrunkowych. Wskutek nieostrożności kuriera Oddziału II Komendy Głównej AK została aresztowana przez gestapo 12 maja 1943 roku i po wstępnym śledztwie przekazana do dyspozycji prokuratury przy Trybunale Ludowym w Berlinie. Akt oskarżenia był gotowy dopiero w marcu 1945 i wobec kończących się działań wojennych do procesu nie doszło. Uwolniona przez wojska amerykańskie 19 kwietnia 1945, w październiku wróciła do kraju.

Pracowała jako nauczycielka i wizytator szkolnictwa specjalnego w Kuratorium Szkolnym we Wrocławiu.

Odznaczona m.in. Krzyżem Armii Krajowej i Medalem Wojska.

Zmarła 20 kwietnia 1993 roku.

*Adamsko A., Dziewczyny z AK - Wielkopolski.
Poznań 2006.*

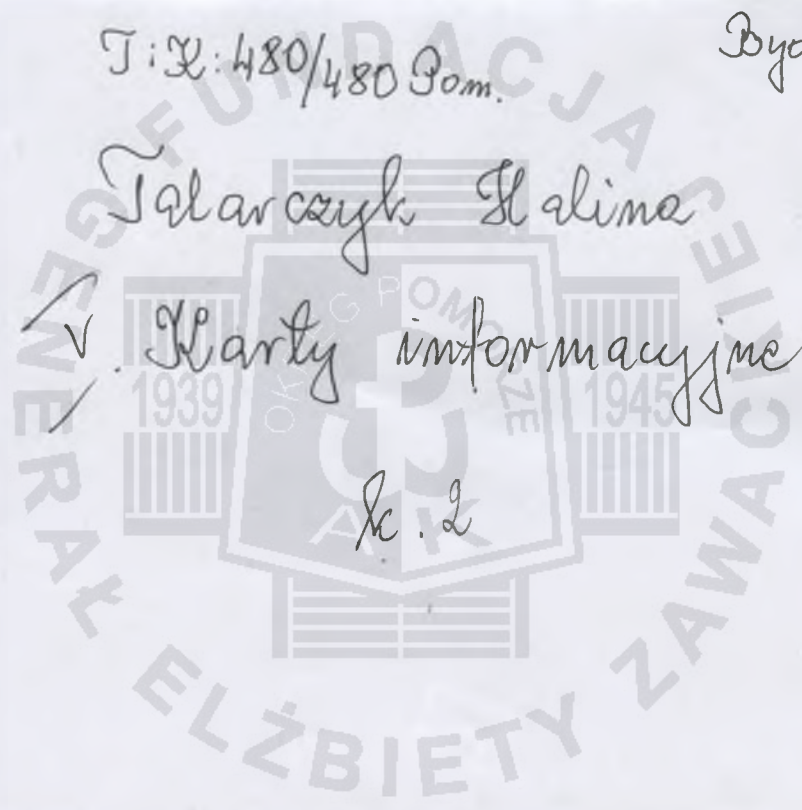
T: 480/480 Pom.

Bydgoszcz

Talarczyk Halina

✓ Party informacyjne

Sc. 2

1.

2 480/8

3. Bydgoszcz

1

4. Talarczyk Halina 5

6. "Muszka"

7.

8.

1939

9. wr. 1945

1944r. Poznań

10. Poznań

11. 7. XI. 1943-19. IV. 1945

wiezienie w Lipsku

12. Rel. własna PPK

verte!

17 V. 6 od listop. 1940 - maj 1943

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
1939 480/17
1945
data wpływu _____

FUNDACJA
GENERAK
ELŻBIETY ZAWACKIEJ
POMORZE
AK

Halina Jalasovych?
asp.
nr. 1914 w Poznaniu ps. "Munka"
mgr geogr 1936 r. pochw. wab
do PUX 1933, Halał Poznán od 1937 r. (?)
instr. HS w Bydgoszczu w N 1939
spry łaci. Halina

PUX AK
VIII Bydgoszcz
2

FUNDACJA
ELŻBIETY ZAWACZKIEJ

24 96

K-480

PKK - Bydgoszcz

Talarczyk Halina

Talerczyk Halina p.s. "Muszka"

ZESKANOWANE

